

sugestive: *1100 de ani de scriere slavă; Creatorii scrierii slave; Nemanja și fiii săi Stevan și Sava, făuritori ai statului feudal sârb; Versurile lui Teodosie despre Simeon Nemanja; Iakov de la Serez, iubitor de carte și poet sârb în secolul al XVI-lea; Începuturile literare la sîrbi de pe cursul mijlociu al Dunării; Trei bizantini-scriitori sîrbi în secolul al XV-lea; Tendințe politice în istoriografia sîrbă medievală etc.*

Semnalăm aparte doar studiile în care autorul s-a referit, mai mult sau mai puțin, și la relațiile româno-sârbe. În *Manuscrisele și tipăriturile sîrbești de-a lungul veacurilor*, sînt menționate următoarele momente de relații: activitatea tipografului Macarie în Țara Românească; trecerea tipografiei de la Goražd în Țara Românească (p. 42—43); tipăriturile sîrbești de la Rimnic; o tipăritură româno-sîrbă de la Iași, 1765; tipărirea Regulamentului Mariei Terezia la Blaj, 1748; tipărirea ziarului „Iugoslavia” la București, 1871. Rolul călugărului Nicodim în literatura sîrbă și română este subliniat în legătură cu începuturile literare la sîrbi (p. 172—173). Nicodim s-a născut la Prilepac și nu la Prilep, cum se afirmă în istoriografia românească (vezi și p. 205).

O serie de considerații noi sînt exprimate *Despre Grigorie Țamblac*, pornindu-se de la letopisețele rusești și de la un studiu al lui E. Turdeanu (p. 175—182). După cum s-a spus despre un contemporan că e „sîrbo-albanito-bulgaro-vlah”, tot așa despre Țamblac se poate zice că e un „vlaho-bulgaro-sîrbo-moldavo-rus” (p. 400).

De patriarhul Nifon în Țara Românească, precum și de un logofăt Lațco „ot Mătești”, se vorbește în treacăt în articolul *Despre Luther în scrierile sîrbești de atunci* (p. 304). În *Manuscrisele muzicale de la Hilandar*, autorul nu omite să menționeze venirea tinerilor de la Lvov în Moldova pentru a învăța „cîntarea bisericească, grecească și sîrbească” (sec. XVI); punerea în circulație de către ieromonahul Teodosie a unui cîntec bisericesc „adus din Țara Românească”; tipărirea unor cărți de muzică la București, în 1847.

Să reținem și constatarea autorului că cneazul Lazar și-a extins stăpînirea asupra regiunii Braničevo pentru a ieși la Dunăre, cu scopul „de a-și asigura importul de sare din salinele românești, din Carpați și din Ungaria. Este vorba de acei „bolovani de sare” care se depozitau în orașul „Bolvan” de lângă Alexinac (p. 142).

Aceste și alte informații mărunte din paginile cărții, care la prima vedere nu par a avea o importanță deosebită, sînt prezentate de autor și incluse în ansamblul faptelor de istorie culturală cu competența științifică ce-i caracterizează de obicei scrierile.

S. IANCOVICI

BRAUN M., *Das serbokroatischen Heldenlied*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1961, 286 p. (Opera Slavica, Bd. 1).

Lucrarea *Cîntecul eroic sîrbo-croat* este concepută monografic. Mai mult sintetiză descriptivă decît operă de creație critică, ea oferă cititorului o substanțială sursă de informare, în special pe linia sociologică și „biologică” a fenomenului.

Prima secțiune, *Esența și conținutul cîntecului eroic*, gravitează în jurul raportului dintre poezie și realitatea istorică. Un prim aspect constă în definirea *mentalității eroice* ca dominantă ideologică a cîntecului eroic și, respectiv, ca *atitudine socială*. Rădăcinile acesteia din urmă rezidă în formele de viață patriarhală care au dăinuit în Peninsula Balcanică pînă în secolul al XIX-lea, în haiducie ca instituție socială și în modul de viață al aristocrației islamizate din Bosnia și Herțegovina (cap. 2, *Forme de viață eroică*).

Etapa următoare a analizei confruntă cîntecul eroic cu realitatea care i-a furnizat substanța poetică. Autorul constată că, deși realist (eminamente istoric și concret, precizia relatării avînd deseori uscăciune de raport protocolar, iar elementul fantastic reducîndu-și adesea funcția epică la simbol), cîntecul eroic sîrbocroat *nu se suprapune realității* (!) Precizînd această observație, la prima vedere inconcludentă, autorul adaugă: „Pentru psihologia cîntecului eroic poate fi adevărat ceea ce nu s-a petrecut în realitate sau ceea ce nu s-a petrecut cu totul altfel... De aceea, ordinea în rang a persoanelor și întîmplărilor este schimbată: persoane și întîmplări neesențiale trec pe primul plan, ceea ce este în mod obiectiv esențial decade la situația de cadru al acțiunii sau, dacă nu este suficient de caracteristic, dispăre cu totul...”